

Tas Latweeschu lauschu draugs.

1835. 18. April.

16ta lappa.

Taunas sinnas.

No Rihges. Pirmâ leeldeenâ, wehlu pehz pussdeenas, breesmiga neslaime te notikke. Pa wehtras laiku pulks lauschu eekahpe leelâ zehlaju laiwâ, gribbedami ar pilneem sehgeleem no Rihges pahr Daugawu braukt; bet tik fâ nahze selgâ, winneem uskritte sih pe un laiwu neschehligi sagrahbe un apgahse. Dauds irr noslihkuschi, mas tik isglahbti.

No Kursemmes. Pagahjuschu seemu Eikes-muischias leela mahte no schehliga prahtha par 20 sudr. rubleem grahmatas irr isdallijusi sawas walsts nabbagu behrneem. Wezz-Mehmelmuischâ renteskungs 13 behrnus leek skohleht, kurreem arri par 25 sudr. rubleem grahmatas irr sagahdatas. Pilkaln-muischâ renteskungs atkal 19 behrnus leek skohleht un teem arri tahs waijadigas grahmatas irr sagahdajis. — Swehtigi tee, kas pahr teem nabbageem apschehlojahs! (Sal. sakf. wahrdos 14, 21.)

* No Ahrensburges, Sahmu semmê. Sahmu semme, fâ gan jau kafram lassitajam buhs sinnamis, irr ta leelaka juhras falla, kas pee Widsemmes peederr un ar zittahm fallahm weenâ tschuppi no Iggauu juhrmallas lihds pat kalka raggam Kursemme sneedsahs un Widsemmes juhrai tik neganti beeschi preefschâ mettahs, ka fuggi, no zittahm semmehm nahkdam, tik pa schaurahm gatwahm ween warr braukt us Rihgu. Starp Sahmu un Iggauu semmes irr wehl zitta, dauds masaka falla, ko sauz Muhno-fallu, tâ, ka tur juhrâ diwi schaurumi atlez, no kurreem tas plattaks, kas 9 werstes plats, starp Iggauu semmes un Muhno-fallas, un tas schauraks starp Muhno-fallas un Sahmu semmes atrohnahs. Pa zittahm seemahm abbi juhras schaurumi zeeti deesgan aissalst, un laudis, ar leeleem wesumeem braukdam pahr, tad arr' wissadas kohpmannu

prezzes us Sahmu semmes tirgu wedd. Bet pagahjuschi seemâ arween arri tannâ tik mihksts laiks bija, ka tirgus drihs jau sahzahs un wehl kohpmanni ne bija atsuhtijuschi prezzes. Tomehr paschâ ohtrâ neddelâ Bewrar-mehnesi juheja wehl aissalle un nu kohpmanni no Willandes, Pehrnavas un Rehweles zik warredami steidsahs, prezzes dabbuht pahr; bet jau atkal falna atlaidahs, pirms wesumi bija atnahkuschi juhmallâ. Zitti tadeht us weetas atpakkat greesahs us mahjahm, bet 16 Iggauu wihi, kas ar 18 sirgeem diwu Kree-wu kohpmanni prezzes no Pehrnavas un Rehweles wedde, eedrohshinajahs un ar saweem wesumeem pahr fmalku juhras leddu laimigi atnahze Sahmu semmê. Tik kg tur nokrahwuschi, jau tuhlihn atkal dewahs us mahjahm un — wehl labbi deesgan arri pahrgahje pahr to schauraku juhru starp Sahmu semmes un Muhno-fallas. — Bet kas ar winneem ohtrâ, plattakâ juhrâ notifke, to mums ire issstahstijis pats Kuivasta krohdineeks, gohdigs Iggauu wihrs, Mikkel Stamm ar wahrdi, kuxxa krohgs turpatt Muhno-fallâ us Iggauu semmes pussi pee juhmallas stahw, kur jau arween ta pahreijama weeta irr, un kas, jau dauds gaddôs tur dshwodams, arween ar leelu drohshibu tappatt pahr pastes kâ pahr zittu reisneeku pahrzelschanu gahda. Wunsch stahsta tà: "19tâ Bewrar 16 wihi ar tukfcheem ratteem no Sahmu semmes pusses atnahze pee manna krohga, un, zik stipri wehjisch arri puhte un sneegi putteja, pa leddu gribbeja pahrbraukt us Iggauu semmi. Gan es teem fazziyu, labbaki sai pahri stundu wehl gaidoht, kamehr wehjisch atstahtohs; bet nè. Nehme 4 falleneekus lihds par waddoneem un brauze prohjam. Bet tik ka pahri werstes bija nobraukuschi, led dus sahze eet un stiprs wehjisch winnu lause gabbalôs. No mallas schahs breesmas eeraudsdams, es arri redseju, ka semneeki, to nelaimi pawissam ne pasihdam, wehl labbâ meerâ apstahjahs pee saweem ratteem, un ka turpotti diwi falleneeki, kas winneem bija gahjuschi lihds un wehl ne zik leelu gabbalu bija nohst, jau knaschi skrehje atpakkat, eemertahs juhrâ un peldu nahje pee mallas. Mannim firds eeschehlojahs pahr tik pulku dwehsetu, es ahtrumâ skrehju us mahjahm, un safazu laudis palihgâ, naudas winneem sohlidams, zik ween prassifsoht! Bet ne nahje zits neweens man lihds, ne kâ mans brahlis un weens no pastes-wihreem. Nehmam masu laiwu, dewamees led dus gabbalam pakkat, ko wehtra un wilai jau pirmâ pusslunda 6 werstes tahtaki us seemela pussi bija dsiinnusi, un nu mehs gribbejam wissipirk' laudis isglaht. Bet winnus pawissam ne warrejam dabbuht eeksch laiwas, jo neweens ne gribbeja sirgu sawu atstaht un wissi drohshchi zerreja, ka led dus gabbals beidsoht tik schehligs gan buhshoht, winnus wissus ar ratteem un sirgeem wesselus peelaist pee ohtras mallas. Pa to starpu fainneezei wehl bija isdeweess, trihs zittus wihrus eedrohshinah un ar ohtru masu laiwu mums pakkat fuhticht. Kad arri schi pee leela led dus gabbala bija atnahkuschi, tad es wairs ne strihdeju ar semneeki, woi labbâ prahâ gribboht nahkt eeksch laiwas, woi nè, bet likku diwus sirgus ar strikki ap galwu ohrai laiwei pakkat peseet, abbus zittus falleneekus un tohs wihrus, kam schee sirgi bija, eekahpt un suhtiju winnus prohjam. Pats palikku ar saweem heedream wehl

klaht un par pabeigu semnekeem peesauze: "Juhs nesaprattigi, ka to ne apdoh-majeet, ka ne effet masâ uppê, bet paschâ juhrâ; suhkojet, kâ sturmis ar katru minuti paleek jo stipraks; lai jel sirgi paleek, kur palikdami, glahbjetees paschi un nahzeet tuhwat' pee laiwas!" — Bet welti. — Us reis' iswahrtijas breefmigi leels wilnis laiwas un led dus appakschâ, wissapkahrt ruhze, laudis sahze bailo-tees un led dus bija saluhsis gabbalu gabbalös. Af tu schehligs Deews! nu ar seelahm bailehm atsfrehje pahr teem led dus druppeem wissi 14 laudis pee man, gribbedami glahbjetees masâ laiwas, kur tak ihsten' ruhmes ne bija wairak, ne kâ preefsch 9 zilwekeem. Ko nu eesahkt, ko nu darriht? — Aston sirgi, jau mums redsoht, neschehligi noslikhe un arri muhsu laiwina lihds ar mums wisseem pa tahdu breefmigu wehtras laiku buhtu gahjusi dibbenâ, ja wehl 5 minutes tik pilna ar laudim buhtu palikkusi, kâ jau bija apkauta. Tadeht es winneem peesauzu: "Kurfsch no schehliga prahtha pats tuhlihn mettahs juhrâ? woi wilfim lohses! ka warram sunnah, kam ja-slihkt, kam ne; ka tak ne wissi tê paleekam juhrâ." — Bet winni, weens ohtram zeeti peekerdamees, man fauze pretti: "Kohpâ wot slihkt woi glahbjetees!" — "Nu labbi, wissi glahbjetees, ja Deews mums schehligs buhs; bet paklausht jums waijaga." Tâ es winaus no jauna usrunnaju. "Septin no jums, kas juhs sawus sirgus wairak effet mihlojuschi, ne kâ few paschus, tad nu azzumirkli iskahpjeet ahrâ no laiwas! ar kahjahm turraitees teem led dus gabbaleem wissi, kas tur pelde, mehs zitti ar kelfseem winaus pee laiwas jau apzeetinasim, un ar rohkahm turraitees pee laiwas paschas." — Wehl labprahrt neweens ne gribbeja klausht, bija ar warru winnus izzelt no laiwas; jo tik us tahdu wihsî laiwa ne slihke un wissi wehl bijam dshwi, kad pehz stundas laika ohtra laiwa nahze apkakkun bet labbu teesu wihrus eenehme. Nu ar abbahm lai-wahm prischi ihram us mahjahm; bet manna laiwa, Deewam schehl, wehl pahr-leeku bija apkauta ar laudim, sturmis wehl ne mas ne rimme un uhdens ar katru brihtinu jo wairak eenahze laiwas, kâ jau katram nahwe atkal preefsch azzim bija. Schinnis nahwes isbailes man jau nahze prahtha, pahri laudis no laiwas eemest juhrâ, ka tak to leelaku pulku warretu isglahbt, bet winni wissi weens ohtram atkal zeeti peekehrabs, un neweens ne gribbeja nomirst. Raudaja ka behrni un rahdijahs kâ ahrprahtha. — Arri man pascham assaras nahze azzis, un es winaus luhsu, lai drohfschi us to schehligu debbes- tehwu palaudamees, jel sahk strahdaht un uhdeni no laiwas issinell. To winni arri labbâ prahtha darrija,zik spehdami un zik waijadseja. Tâ Deews muhs juhras breefmâs schehligi irr pasargojis un mums polihdsejis, ka mehs wissi, kautgan pehz seelahm puhlehm, tatschu dshwi un wesseli wehlu wakkaru nahzam pee mallas, kur saim-neeze mums jau filtu ehdeenu bija fataifjusi, kas mums jo wairak pee firds gahje, jo wairak bijam fasaldejuschees un isbailbjuschees." — Tâ firds-drohfschs Kuiwasta krohdsineeks Mikkel Stamm to pats issstahsta, kâ wissch tohs 18 zil-wekus ar Deewa palihgu no juhras effoht isglahbis. — Laudis paschi ohtrâ deenâ gahje pee Muhno-fallas mahzitaja, ar pateizibas assarahm winnam stahstija sawu brihnischku isglahbschanu, kautgan arri to, zik sirgu, naudas un zittas leetas

Katrs bija pasaudejis, un mahzitajs Sahmu semmes bruggu-teefai arri to paschu irr dewis sinnahrt.— Tas Kreewu kohpmannis Pehrnowâ, kurram wahrds Troesch-nikow un kurxa prezzes arri bija westas us Sahmu semmi, tas no schehliga prahtha ikkatriu no tecm fescheem semnekeem, kas winna prezzes bija wedduschi, irr apdahwinajis ar 10 rubleem.

6tas mihklas usminna: Warrawihsne.

7ta mihkla.

Kahds gahrdais meedsinisch brihscham zeltees,	Gan esmu arri tahba leeta,
Kad zilweks manni kustinahs,	Kas leebleem lustes padarra;
Un kahdu jaunu spehku smeltees	Bet fargees, draugs, ja schi naw zeeta,
Tas behrns, kas eeksch man apgulstahs!	Un zits to gauschi kustina;
Schê warr tew lehti sinnams kluht,	Zo kas no winnas nokristu,
Kä spehju maseem derrigs buht.	Gan sawas meevas fasistu.

B.

Sinna, zit naudas 16. April-mehn. deenâ 1835 eeksch Rihges makfaja par daschahn prezzehm.

	Makfaja:	Sudr. naudâ. Rb. L.	Makfaja:	Sudr. naudâ. Rb. L.
Par			Par	
1 puhru rudsu, 116 mahrzinus smaggu	1 50	1 pohdu (20 mahrzineem) wasku	=	5 —
— meeschu, 100 mahrzin. smaggu	1 20	— tabaka = = = =	=	1 20
— kweeschu, 128 mahrzin. smaggu	1 80	— sweesta = = = =	=	2 50
— ausu = = = = =	— 90	— dselses = = = =	=	— 65
— sirau = = = = =	1 50	— linnu, frohna = = = =	=	3 20
— rupju rudsu - miltu = =	1 50	— brakka = = = =	=	2 80
— bihdeletu rudsu - miltu =	2 —	— kannepu = = = =	=	— 70
— bihdeletu kweeschu - miltu =	2 30	— schkihtu appinu = = = =	=	3 —
— meeschu - putraimu = =	2 —	— neschkihtu jeb prezzes appinu	=	2 —
— eefala = = = = =	1 20	— muzzu filku, eglu muzzâ = =	=	4 75
— linnu - fehklas = = = =	3 50	— lasdu muzzâ = =	=	5 —
— kannepu - fehklas = = = =	1 50	— smalkas sahls = = = =	=	3 85
1 wesumu seena, 30 pohdus smaggu	3 50	— rupjas baltas sahls = =	=	4 15
barrotu wehrschi galku, pa pohdu =	1 —	— wahti brandwihsna, pussdegga =	=	8 25
		— diwdeggä =	=	10 —

Weenu sudraba rubli warreja dabbuht par 358½ kapeikeem warra naudas.

Lihds 16. April pee Rihges irr atnahkuschi 191 kuggi un aisbraukuschi 24.

(Schai lappai peelikkums.)

Brihw drillekt. No juhrmallas-gubbernementu augstas waldischanas pusses:
Dr. C. E. Napiersky.

Latweeschu drauga 16^{tas} lappas peelikkums.

Rihgå, 18tå April 1835.

Rihges rahts fluddin a schana.

À, à augstii-eezelta Gubernementa-teesa Widsemme 5tå Mai-mehnescha deenå 1834tå gaddâ appaksch skaitta 2864 irr pawehlejusi, tee likkumi preeksch matrohschu-ammata wisseem sinnami darriti. Tannî 7tå likkumâ irr nolikts:

„Kreewisski pawalstneeki, kas pee Rihges-draudses peerakstti, eeksch scho ammatu tohp usnemti; un arridsan sweschineeki, wihi no zittas semmes, kas wehl naw tappuschi kreewisski pawalstneeki, pee scha ammata warr liktees peerakstties. Teem tikkai peenahkahs, ar zitteem ammata-beedreem to paschu teefas-naudu mafahrt; bet tee neween paschi, bet arri winnu behrni, kas ammatam peerakstti, irr swabbadi no rekrutu-dohschanas. Sweschus laudis, kas no zitteem Gubernementeem atnahkuschi, tad ween matrohschu-ammata buhs usnemt, kad tee pee Rihges-draudses irr likkuschees peerakstties.“

À tas likkums skann; un kad nu tee Rihges-fungi, kas pee prezzeschanas-teefas Pehterburgê peederr, to zeenigu Rihges-Nahti irr luhguschti pirmâ deenå schinni mehnesfi, lai sinnu dohdoht, ka teem, kas schim ammatam gribb peederreht, pee ammata galwineeka buhs wahrdus usdoht, tad wissi, kas wehlejahs, schim ammatam peederreht, un kas scha ammata-darbus warr pastrahdaht, zaur scho sinnu tohp usfaukti, sawu wahrdu usdoht pee ta preekschneeka no ammata-galwineeka, prohti, pee ta Meklenburg-Schwerihna-Leelerzoga Konsula, Elster-a-funga Wils-luma Straus, un turklaht pehz ta 8ta likkuma tannî teefas-rullê preeksch matrohscheem sawu luhgschanu us Krohna-papihra-lappu no 50 warxa-kapeeku wehrtibas usrafstiht un atdoht lihds ar tahm leezibahm par sawu zilti un kahrtu, lihds ar pehdigu sihmi, ka wissa teefas-nauda no winneem irr nomakkata, lihds ar draudses-sihmi, ka pee matrohschu-ammata warr liktees peerakstties, lihds ar leezibu no diweem pasihstameem fuggineekeem jeb fuggu-fungeem par sawu tiklibu, ka matrohschu-darbus proht un spehj, un ka lihds schim kreetni un labbi turrejuschees.

Sinna irr dohta Rihgê Nahtuhse, tai 25tå deenå Merz-mehnesfi, 1835tå gaddâ. № 1211.

Brihw drilkeht. No juhrmallas-gubbernemu augstas waldischanas pusses:

Dr. E. E. Napiersky.

卷之二十一

ANSWER TO THE